

שוטר בלי אקדח

אובמה ניצב מול האתגר הקשה ביותר של נשיאותו: הוא צריך להיחלץ מהאזיקים שהוא עצמו הניח על ידיו. בפנייתו לקונגרס אובמה עשה טעות היסטורית חמורה שמחבלת לא רק במימוש החלטתו לפעול צבאית נגד אסד, אלא גם תחייב אותו ואת הנשיאים הבאים לבקש אישור מטעם הקונגרס בכל פעם שירצו להפעיל כוח צבאי. המהלך הזה עלול לפגוע קשות בתפקיד "השוטר העולמי" שארצות-הברית ממלאת מאז מלחמת העולם השנייה.

הנשיא אובמה לא היה צריך לקבל את אישור הקונגרס כדי לתקוף בסוריה. החוק הקיים מאפשר לו להשתמש בכוח בכל מקום ללא אישור הקונגרס לתקופה של עד 90 יום. אובמה עצמו הורה על פעולות צבאיות בלוב ב-2011 בלי לפנות לקונגרס. אובמה העביר את התקיפה לקונגרס משום שהוא הססן, חסר יכולת מנהיגות, מחויב לסיום מעורבות צבאית אמריקאית בעולם ומתמודד עם דעת קהל ספקנית וביקורתית, "קהילה בינלאומית" משותקת ומנהיגות אירופית רופסת. הוא חזר מוועידת ה-G20 עם הרבה הסתייגויות ממתקפה וסיכוי נמוך לפתרון דיפלומטי. לכן הוא רצה לפחות עוד שותף אחד להחלטה בעייתית ולפעולה מורכבת שעלולה להסתבך.

הקונגרס משקף את דעת הקהל, ולכן אובמה הניח שאישור הקונגרס יבטא גם תמיכה ציבורית. אלא שדעת הקהל, ובעקבותיה הקונגרס, מתקשים להעניק לו את התמיכה שהוא זקוק לה. אובמה מדבר על התקיפה כמי שכפאו שד. נראה שיש נתק בין מה שהוא אומר לבין מה שהוא רוצה, ולכן מאמצי השכנוע שלו עדיין לא השיגו תוצאות. השניות הזו אפיינה את מדיניותו כלפי התפוכות במזרח התיכון, והיא מבלבלת את הציבור והמנהיגים בבית ובעולם. עכשיו הוא פתח בבליץ תקשורת והסברת, שי-

גיע לשיאו בנאום מיוחד לאומה, ושמטרתו היפוך המגמות השוללות תקיפה בציבור ובקונגרס.

דעת הקהל בארצות-הברית תומכת בפעולות צבאיות מעבר לים כאשר מתקיימים ארבעה תנאים: סיבות צודקות, מטרות ברורות, תמיכה בינלאומית והימנעות מלוחמה קרקעית. לאלה יש להוסיף היום גם את העייפות המצטברת ממלחמות ארוכות, יקרות באבדות ובמשאבים ומעוטות הישגים באפגניסטן ובעיראק. בעקבות הססנות אובמה גם הציבור מתלבט. הרוב חושב שהעילה צודקת ויש להגיב באורח ממוקד ומוגבל על השימוש בנשק הכימי. שלושת התנאים הנוספים אינם קיימים עדיין. המטרות המדיניות אינן ברורות והציבור לא מבין איך יודעים לקבוע את מינון המתקפה שיעניש וירתיע את אסד אבל לא יפיל אותו, ומה יקרה אם הוא יפול ואת מקומו יתפסו שליטים אנטי-אמריקאיים. אין מספיק תמיכה בינלאומית, והציבור תוהה איך זה שרק ארצות-הברית מוכנה לתקוף והיתר יושבים בצד. הוא גם חושש שהמתקפה תסתבך ותוביל למלחמה ארוכה.

אובמה יצטרך לגייס את כל כוחותיו וכישוריו כדי לענות על תהיות הציבור והקונגרס. תמיכת שרי חוץ אירופים בתגובה הולמת עשויה לסייע לו במאבק הפנימי. החלטה שלילית בקונגרס תשחוק לגמרי את שארית מעמדו ויוקרתו בעולם, והסיכוי המועט שעוד נותר למנוע איראן גרעינית יתאייד לגמרי. חולשה אמריקאית מחלישה את ישראל ואת יכולתה להתמודד עם האתגרים שניצבים בפניה. לכן, יש לאחל לאובמה שימצא את הדרך לצאת מהמלכודת וידו על העליונה. ■

פרופ' איתן גלבוץ הוא ראש ביה"ס לתקשורת, מומחה לארה"ב וחוקר בכיר במרכז בס"א למחקרים אסטרטגיים באוניברסיטת בר-אילן